

РЕШЕНИЕ

№ 32479

гр. София, 05.10.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 26 състав, в
публично заседание на 03.06.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Мария Шишкова

при участието на секретаря Биляна Кирилова и при участието на прокурора Стела Спасова, като разгледа дело номер **10405** по описа за **2024** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производство по реда на чл. 203 и сл. от Административно -процесуалния кодекс (АПК) вр. чл. 285 вр. чл. 284, ал. 1 вр. чл. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).

Образувано е по Искова молба на лишения от свобода Д. Д., изтърпяващ наказание в Затвора - С. с която е предявен иск с правно основание чл. 284, ал. 1 вр. чл. 3 от ЗИНЗС против Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за обезщетение за неимуществени вреди, настъпили в периода 01.11.2021 г. – 15.10.2024 г. Претендира се обезщетение в размер на 20 000 лева, ведно със законните лихви, считано от предявяване на исковата молба – 22.10.2024 г. до окончателно изплащане на обезщетението и направените по делото разноси.

В исковата молба са изложени твърдения, че в резултат на ухапванията от дървеници «цялото ми тяло става на плюски и обриви като на жарен от коприва, от което се чувствам много зле, боледувам...целия ставам на рани, които не заздравяват с месеци, които ме болят и ме сърбят ужасно.». Ищецът твърди, че не само не може да спи поради налазванията и ухапванията от дървеници, но и изпитва унижение, безпокойство, безпомощност и безнадеждност, страх и ужас, засегнато е и достойнството му. В исковата молба се твърди, че от преживения стрес ищецът е развил депресия, получава паник атаки, не може да се храни и да спи, постоянно е отпаднал и няма желание за живот. Според ищеца, противоправно ответникът го е поставил в нечовешки и унижителни условия на живот в Затвора – С.. От съда се иска да осъди Главна дирекция «Изпълнение на наказанията» да заплати на ищеца обезщетение за причинените му неимуществени вреди в претендирания размер от 20 000 лева заедно със законната лихва от завеждане на исковата молба – 22.10.2024 г. до окончателното изплащане на обезщетението и

направените по делото разноски.

С Уточнение на Исковата молба, депозирано от пълномощник - адв. И. Ю. (л. 9 и л. 99), в изпълнение на дадените указания от съда с разпореждане от 28.10.2024 г. е посочено, че искането за присъждане на обезщетение се основава единствено на твърдения за нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС.

В съдебните заседания, ищецът лично и процесуалният му представител - адв. Д. М., САК, преупълномощена от адв. И. Ю., САК поддържат исковата претенция. Ангажират гласни доказателства за установяване на конкретно настъпилите неимуществени вреди. Застъпват становище, че събраните доказателства сочат незаконосъобразното бездействие на администрацията на Затвора – С. за ефективно справяне с популацията от дървеници, в резултат на което са причинени и неимуществените вреди, чието обезщетяване се претендира. От съда се иска да уважи иска в пълния размер и да възложи в тежест на ответника заплащането на адвокатско възнаграждение на процесуалния му представител, което да определи, на основание чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата. В представени писмени бележки (л. 161 – л. 162), въз основа на задълбочен анализ на писмените доказателства, ангажирани от ответната страна, са изложени подробни съображения за основателност и доказаност на претенцията за вреди.

В писмения отговор на Исковата молба (л. 29 – л. 30), депозиран от процесуалния представител на ответника – Главна дирекция «Изпълнение на наказанията» - главен юрисконсулт М. В. се сочи, че предявената претенция за обезщетение на неимуществени вреди с правно основание чл. 284, ал. 1 вр. чл. 3 от ЗИНЗС е недоказана. Застъпено е становище за липса на фактическа обосновааност на твърдяното неизпълнение на задължения от ответника, което да е довело до нарушение на изискванията на чл. 3 от ЗИНЗС, за да е основание да се ангажира обективната отговорност на държавата за вреди. Поставен е акцент върху липсата на доказателства, приложени към исковата молба и посочени в нея, въз основа на които могат да бъдат установени твърденията на ищеца за търпени неимуществени вреди, а и за неправомерно действие и/или бездействие на ответника. От съда се иска да отхвърли исковата претенция като неоснователна и недоказана. Претендира се присъждане на юрисконсултско възнаграждение в полза на Главна дирекция «Изпълнение на наказанията», определено по реда на чл. 37 от Закона за правната помощ. Към писмения отговор на ответника са приложени и приети като писмени доказателства по делото – информацията относно условията в Затвора – С., при които изтърпява наказание „лишаване от свобода“ ищецът Д. Д., Протоколи за ДДД обработки за процесния период, както и докладна записка на служител от надзорно охранителния състав на когото е възложено извършване на ДДД обработки на територията на Затвора – С..

В проведените съдебни заседания процесуалните представители на ответната страна поддържат изразеното становище в писмения отговор на исковата молба за липса на елемент от фактическия състав на обективната отговорност по чл. 284, ал. 1 вр. чл. 3 от ЗИНЗС, а именно - незаконосъобразно бездействие на затворническата администрация при Затвора – С., позовавайки се на представените писмени доказателства за вземане и изпълнение на необходимите санитарно - хигиенни мерки за ограничаване на неблагоприятното въздействие на популацията от дървеници и хлебарки. Претендират се разноски за процесуално представителство.

Прокурорът от Софийска градска прокуратура счита, че исковата претенция е доказана по основание, но не и по размер, поради което е на становище, че следва да бъде редуциран и съобразен с приложените към делото доказателства и съдебната практика по сходни казуси.

Настоящият съдебен състав на Административен съд – София-град, въз основа на приложените доказателства и становището на страните прие за установено от фактическа страна:

Ищецът Д. Д. е постъпил в Затвора – С. на 01.11.2021 г. за изпълнение на наложена мярка за

неотклонение „Задържане под стража“. Със заповед на началника на Затвора – С. № 013 от 16.11.2021 г. първоначално е бил настанен в зоната за повишена сигурност – 1-ва група, 28 спално помещение за периода 16.11.2021 г. – 16.02.2022 г. заедно с свид. В. Г. (л. 148 – л. 149).

В периода 18.02.2022 г. – 15.04.2022 г. ищецът е бил настанен в 1-во спално помещение в 6-та група при същите условия, както и в 1-ва група – съобразени с изискванията на чл. 248, ал. 1, т. 1 от ЗИНЗС, предвид повдигнатото обвинение, за което се предвижда наказание лишаване от свобода над 15 години или доживотен затвор – постоянно заключено помещение, без право на участие в колективни мероприятия. В помещението заедно с Д. Д. са били настанени и лицата Р. Г., В. Ф. Р., С. Й., К. К. Н., свид. В. Г. и Д. Ч..

На 15.04.2022 г., след влизане в сила на осъдителна присъда, ищецът е разпределен в 10-група на Затвора – С., обособена за осъдени чужди граждани. След разформироване на тази група - през м. август 2022 г., считано от 05.08.2022 г. до 25.01.2024 г. Д. Д. е разпределен в 9-та група заедно с лицата И. Б. Г., Б. Н. и свид. Е. Й. (л. 153 – л. 154).

В периода 25.01.2024 г. – 23.04.2024 г. ищецът е бил настанен във 2-ра група където е пребивавал в 4-то, 12-то и 11-то спални помещения.

Считано от 23.04.2025 г. е назначен на работа по щат на Затвора и е преместен в 9-та група, 15 спално помещение, в което в различни периоди са били настанени и лишени от свобода К. Б. С., О. Ф. П., Н. П. Р., Л. Т. Л. и свид. С. П. В. (л. 147 – л. 148).

В представената информация от ВПД Началника на Затвора С. с писмо рег. № 14512 от 04.12.2024 г. (л. 32 – л. 33) е отразено, че в досието на ищеца и в медицинските журналы, водени в Медицинския център при Затвора С. не се съдържат данни за оплаквания, заболявания, алергии или алергични реакции, свързани с ухапване от дървеници.

Представени са 20 Приемо предавателни протоколи за извършени ДДД обработки в Затвора С. от Д. „Фаворит мениджмънт“ в изпълнение на задълженията по действащ договор с Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ № 650 от 20.01.2021 г., с предмет – дезинсекция и дератизация в сградите на ГДИН и териториалните й служби, извършени в периода 22.01.2021 г. – 10.05.2023 г. (л. 35 – л. 52), както и Заявка рег. № 4318 от 08.10.2021 г. за извънредна ДДД обработка (л. 53), Докладна записка рег. № 14393 от 26.03.2023 г. за извънредна дезинсекция на спалните помещения в Затвора С. и на СБАЛЛС, извършена на 29.08. и 30.08.2023 г. (л. 34) и 36 броя Протоколи за извършени ДДД обработки от мл. инспектор К. С. – надзирател в затвора С. в периода м. ноември 2023 г. до м. 10.2024 г. (л. 54 – л. 92).

В показанията на разпитаните по искане на ищеца и на процесуалния му представител свидетели С. В. (л. 147 – л. 148), В. Г. (л. 148 – л. 149) и Е. Й. (л. 153-гръб – л. 154) се сочи, че в периодите през които са съжителствали с Д. Д. в едно и също помещение

- свид. С. В. – след 24.01.2024 г. – 15 спално в 9 група

- свид. В. Г. – съпроцесник – в периода 16.11.2021 г. – 04.08.2022г. – в първа, шеста и десета група

- свид. Е. Й. - 05.08.2022 г. до 25.01.2024 г. – 9 група,

той се е оплаквал от ухапвания от дървеници, не е можел да спи спокойно, показвал обривите по тялото си на местата, на които са ухапванията. Според свид. В. в периода 25.01.2024 г. – 23.04.2024 г. когато ищецът е бил наказан и не е работил и са били настанени в 4 спално помещение, краката и гръбът му целите били в пъпки и червени петна от ухапванията. Същевременно сочи, че «Сега е по-друго... лошото е, че ни мъчат». Единствено в показанията на свид. В. Г. се съдържа информация, че ищецът е ползвал хапчета и кремове за мазане, носени от негови роднини при свиждания и от работещи на външни обекти.

Установените релевантни за правния спор факти, въз основа на анализа на информацията,

съдържаща се в представените от страните в съдебното производство писмени и гласни доказателства, дават основание за следните правни изводи:

Ищецът Д. Д. е активно легитимиран да претендира обезщетение за вреди по предвидения специален ред в чл. 285, ал. 1 вр. чл. 284, ал. 1 вр. чл. 3 от ЗИНЗС. Към момента на депозиране на Исковата молба – 22.10.2024 г. същият е изтърпявал наказание лишаване от свобода в Затвора С., считано от 01.11.2021 г.

Исковата претенция е предявена срещу надлежен ответник – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – юридическо лице на бюджетна издръжка, съгласно разпоредбата на чл. 12, ал. 2 от ЗИНЗС. Администрацията на Затвора С., от чието незаконосъобразно бездействие се твърди да са причинени подлежащи на обезщетение неимуществени вреди на ищеца, на основание чл. 284, ал. 1 вр. чл. 3 от ЗИНЗС, е част от административната структура на ответника (чл. 12, ал. 3 от ЗИНЗС).

Не са изтекли предвидените в разпоредбите на чл. 110 и чл. 111 б. „в“ от ЗЗД погасителни давностни срокове. Според задължителното тълкуване, в т. 4 на Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. по тълк. дело 3/2004 г. на ОСГТК на ВКС, началният момент на погасителната давност при искове за обезщетение за вреди от незаконни действия и/или бездействия на административен орган започва да тече от преустановяването им. Приведено към конкретиката на настоящия казус това е денят на предявяване на исковата молба – 22.10.2024 г.

Разгледана по същество, исковата претенция е НЕОСНОВАТЕЛНА.

Предвиденото в ЗИНЗС компенсаторно средство за защита на лишени от свобода за причинени вреди от специализирани органи, отговарящи за изпълнение на наказанието, е приложимо за установени нарушения на чл. 3 от ЗИНЗС. Транспонираната в националното законодателство абсолютна забрана, въведена с чл. 3 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (Конвенцията) за изтезания, или нечовешко, или унижително отношение, или наказание, включва и поставянето при неблагоприятни условия по време на изтърпяване на наказанието лишаване от свобода (чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС). Съгласно чл. 3 от Конвенцията никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, нечовешко и унижаващо отношение. В решенията на ЕСПЧ непротиворечиво се приема, че условията на задържането или отношението към лицата, настанени в места за лишаване от свобода може да представлява не само унижително, но и безчовечно отношение, или дори и двете, в зависимост от интензитета на страданието и/или унижението, изпитано от задържаното лице. За да се квалифицира като нарушение на чл. 3 от Конвенцията страданието и унижението от задържането следва да надхвърлят неизбежния елемент, свързан със самото ограничаване на свободното придвижване. Обратно, за да се гарантира, че едно лице е било задържано при условия съвместими с уважението на човешкото му достойнство, е необходимо да се установи, че методите, използвани при изпълнение на наказанието не са го подложили на стрес и трудности с интензитет, надвишаващ неизбежната степен на страдание, присъща на наказанието лишаване от свобода, както и че здравето и благосъстоянието му са били обезпечени в достатъчна степен. От съществено значение е кумулативното въздействие на конкретните твърдения за нарушения на изискванията на чл. 3 от ЗИНЗС и чл. 3 от Конвенцията, и периодът, в който лишението от свобода е пребивавал при тези условия. В пилотното решение на ЕСПЧ от 27.01.2015 г. по делото Н. срещу България е посочено, че «затворническите власти следва да се справят с този проблем, чрез осигуряване на адекватни дезинфекционни съоръжения, почистващи продукти, както и редовно обезпаразитяване и проверки на килиите и по-специално на спалното бельо, дюшеците и пространствата, използвани за съхранение на храна.».

В конкретния казус, исковата претенция е обоснована с фактически твърдения за бездействие на

администрацията при Затвора С., изразяващо се в неефективно прилагани - с недостатъчна периодичност мерки за дезинфекция, дезинсекция и дератизация с цел обезпаразитяване от дървеници и хлебарки на спалните помещения, в които е бил настанен ищецът Д. Д. по време на изпълнение на мярка за неотклонение «задържане под стража», считано от 01.11.2021 г. до 14.04.2022 г. и при изтърпяване на наложеното му наказание «лишаване от свобода», считано от 15.04.2022 г. до края на исковия период – 15.10.2024 г.

Според настоящия съдебен състав, представените от ответника писмени доказателства и ангажираните от ищеца гласни доказателства не установяват кумулативното наличие на изискуемите материално правни предпоставки на предявения иск по чл. 284, ал. 1 вр. чл. 3 от ЗИНЗС вр. чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ

- нарушение на забраната по чл. 3 от ЗИНЗС – бездействие на специализирани органи по изпълнение на наказанията
- настъпили неимуществени вреди в правната сфера на ищеца в резултат на неправомерното бездействие

- пряка и непосредствена причинна връзка между установеното нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС - неправомерното бездействие и настъпилите неимуществени вреди.

Незаконосъобразното бездействие, по смисъла на чл. 204, ал. 4 от АПК, предполага неизпълнение на нормативно установено задължение за фактическо действие, което е следвало да се изпълни от административен орган или длъжностно лице от администрацията.

В корелативна връзка със законовата забрана по чл. 3 от ЗИНЗС е позитивното задължение на държавните органи, ангажирани с изпълнението на наказанията да осигурят на всички осъдени лица условия за изтърпяване на наказанието, съобразени със здравословното и физическото им състояние, зачитащи човешкото им достойнство. Изпълнението на това задължение изключва възможността за използване на методи и средства, които могат да причинят страдания и трудности, които надвишават неизбежното ниво, присъщо на задържането. От особена важност при оценката на условията на задържане е кумулативното влияние на всеки отделен елемент и продължителността на въздействието върху изтърпяващия наказанието.

В конкретния казус продължителността е в границите на исковия период 01.11.2021 г. – 15.10.2024 г., но при разлика в интензитета на неблагоприятното въздействие.

Безспорно е установено, че в процесния период ищецът е настаняван в спални помещения, в които е имало хлебарки и дървеници. Ангажираните писмени доказателства от ответната страна установяват активно поведение на администрацията за преодоляване на констатирания системен проблем с популациите от дървеници и хлебарки. Представените Протоколи за извършвани ДДД обработки както по сключения договор със специализирана фирма, прилагаща санитарно – дезинфекционни, дезинсекционни и дератизационни мерки, така и с обучен за целта персонал от надзорно охранителния състав, през процесния период, сочи последователност и системност с оглед постигане на значително по - голяма ефективност, включително и чрез прилагане на извънредни мерки (л. 53, л. 63 - 64, л. 65 - 66, л. 67), а и при всички случаи на подадени сигнали от РЗИ.

По делото не е представена медицинска документация, в която да са отразени оплаквания на ищеца от ухапвания от дървеници и/или друг вид насекоми, да е констатирано влошаване на здравословното му състояние от подобно въздействие – зачервявания, обриви, пъпки по кожата, нарушаване на психичното му здраве. Няма данни и за предписана симптоматична терапия от медицинско лице.

Съществуващият проблем, констатиран периодично при извършвани проверки в Затвора – С., включително и по сигнали на лишени от свобода, а и твърденията в показанията на разпитаните

свидетели за неблагоприятното въздействие върху ищеца Д. Д. от ухапванията от дървеници, търпени в периода докато е бил в групата на чужденците и в 4-то спално помещение, не могат да бъдат възприети като отговарящи на критериите по чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС за неблагоприятни условия, уронващи човешкото достойнство и пораждащи чувство на страх и незащитеност, с оглед на неопроверганите доказателства представени от ответната страна, че въпреки осигуреният достъп до медицинска помощ и грижи, ищецът не се е ползвал от тях по никакъв повод през целия исков период не само поради оплаквания от ухапвания от дървеници.

При съобразяване на установените факти и приложимата правна уредба съдът счита, че не е доказано бездействие на администрацията на Затвора - С. при изпълнение на задължението за прилагане на необходимите санитарно хигиенни мерки за дезинфекция, дезинсекция и дератизация за преодоляване на неблагоприятното въздействие на популациите от дървеници и хлебарки. Вредата е отрицателна последица, която засяга неблагоприятно имуществени права и/или защитени от правото нематериални блага и интереси на увреденото лице. За да подлежат на обезщетение, по реда на чл. 285, ал. 1 вр. чл. 284, ал. 1 вр. чл. 3 от ЗИНЗС вредите следва да са настъпили като пряка и непосредствена последица от твърдяна незаконосъобразна административна дейност. Обезщетение за неимуществени вреди може да се присъди единствено за конкретно претърпени физически и/или психически болки, страдания и неудобства, които са пряка и непосредствена последица от конкретно увреждане.

Въпреки обективните данни за наличие на инсекти в спалните помещения на Затвора С. през процесния период и неприятните усещания, които обичайно предизвикват, включително и нарушение на спокойния сън, доколкото не се установи незаконосъобразно бездействие на служители на ответника, а и такова по интензитет страдание и унижение, което да надхвърля неизбежният елемент на суровост и строгост, свързан със самото наказание, исковата претенция като неоснователна и недоказана следва да бъде отхвърлена. Представените доказателства от ответната страна, според настоящия съдебен състав сочат на системно полагани усилия за преодоляване на проблема с дървениците и хлебарките, и съществено подобряване на условията, при които изтърпяват наказания лишените от свобода, в какъвто смисъл са и показанията на свидетелите – *«Условията в Затвора в [населено място] са по-добри. Тогава се е пръскало от затвора по веднъж на месец или два, не помня колко често, но те пръскат и въпреки това има дървеници.»* (свид. В. Г.), *„Сега килията е малко по-добра. Лошото е, че ги има малките животинки и ни мъчат“* (свид. С. В.), *„...докато бяхме заедно с Д. в нашата килия имаше дървеници. Не мога да кажа, че бяха твърде много, но не бяха и малко, имаше дървеници.“* (свид. Е. Й.),

По изложените съображения, исковата претенция като неоснователна и недоказана следва да бъде отхвърлена.

При този изход на делото и своевременно направеното искане за присъждане на разноски от ответната страна в тежест на жалбоподателя следва да бъде възложено заплащането на юрисконсултско възнаграждение за процесуално представителство на ответника, на основание чл. 286, ал. 2 от ЗИНЗС вр. чл. 143, ал. 3 от АПК вр. чл. 37 от Закона за правната помощ вр. чл. 27ж от Наредбата за заплащане на правната помощ, в размер на 150 лева.

Мотивиран от изложеното, Административен съд София – град, Първо отделение, 26 състав

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ като НЕОСНОВАТЕЛЕН предявения от Д. Д. срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, на основание чл. 284, ал. 1 вр. чл. 3 от ЗИНЗС, иск за обезщетение за

неимуществени вреди в размер на 20 000 (*двадесет хиляди*) лева за периода 01.11.2021 г. – 15.10.2024 г., ведно със законните лихви, считано от предявяване на исковата молба – 22.10.2024 г. до окончателно изплащане на обезщетението и направените по делото разноси.

ОСЪЖДА Д. Д., личен номер (ЕГН) 1303988120029, изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в Затвора - С. да заплати на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“– [населено място], [улица], сумата от 150 (*сто и петдесет*) лева, юрисконсутско възнаграждение за процесуално представителство.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване с касационна жалба пред тричленен състав на Административен съд – София – град в 14 – дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: